

Лазечко Х.-ст. гр. ОВ-208

Технічний коледж Тернопільського державного технічного університету імені Івана Пулюя

ПОЧАТКИ КНИГОДРУКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Науковий керівник: викладач вищої категорії Коневич О. В.

Швайпольт Фіоль, перший друкар українських книжок, родом був з Німеччини. У 1491 році він видрукував «Октоїх» та «Часословець» - найперші слов'янські книжки. Згодом було надруковано ще три книжки: «Тріодь пісню», «Тріодь цвітну» та «Псалтир». Навчився Фіоль друкарського ремесла у Німеччині від добрих майстрів, бо його книжки були не гіршими від тогочасних німецьких друків. Але праця Фіолева скінчилася трагічно. Його арештувала духовна інквізиція, а книжки було спалено.

Основоположником книгодрукування у князівстві Литовському був Франциск Скорина-перший білоруський просвітник, визначний діяч книгодрукування. Свою видавничу діяльність він розпочав у Празі в 1517 році, де всього за три роки випустив 23 книги. Для своїх видань він використовував досить чіткий за малюнком кириличний шрифт, вибрав зручний формат, так звані «малі книжечки», практичні у користуванні. Але найцінніше в усіх виданнях Скорини те, що він сам зробив переклади кожної книжки, супроводжував її коментарями, роблячи наголос на просвітницьких елементах. У передмові до «Псалтиря» він говорить: «Она пожиточний суть всякому человеку, мудрому и безумному, богатому и убогому, младому и старому, наиболее тым они же хотят имети добрыя обычая и познати мудрость и науку». Його діяльність стала дороговказом у слов'янському книгодрукуванні.

Ще одним відомим друкарем був Іван Федоров, який у 1563 році очолив царську друкарню. За рік з друкарні вийшов «Апостол». Це була прекрасно оформлена богослужбна книга, яка зберігалася в церкві. Текст «Апостола» містив багато запозичень з грецьких і римських авторів. Згодом І. Федоров переїхав у містечко Зблудів, де створив друкарню. Тут почалось друкування книги «Євангеліє учительное». Це був важливий виступ у боротьбі проти окатоличення українського населення. Згодом Федоров видав ще одну книгу - «Псалтир», а пізніше переїхав до Львова. Тут в 1574 році вийшло львівське видання «Апостола». Книжка містила гравюру із зображенням автора, герб міста Львова, та герб самого Федорова. Вражає і післямова, яка яскраво підкреслює значення друкарства як знаряддя освіти і виховання. Ще у Львові Федоров надрукував «Буквар». Це була перша з усіх друкованих східнослов'янських граматик. «Буквар» складався з двох частин. У першій вміщені власне азбука, матеріал для вивчення літер та складів, а в другій-тексти найбільш вживаних молитов, які треба було читати і запам'ятовувати. Закінчувалася книга повчанням, окремо для дітей та окремо для батьків. Деякі з цих повчань, поряд із чисто виховним змістом, містили й пересторогу ворогам. Ось одне з них, найбільш характерне: «Не дотикайся межей чужих й на поле сироты не вступай, понеже мститель их силен єсть». Згодом в Острозі Федоров разом з Костянтином Острозьким видав «Біблію». Книга була величезним за розміром виданням, мала понад 1200 сторінок. У передмові до «Нового завіту» нагадувалося про потребу бути вірним рідному народові — писалося, що православна церква страждає не лише від чужих, а й від своїх, які її зрадили.

Так, посіяні визначними слов'янськими першодрукарями зерна впали на добрий ґрунт. Адже їх велика праця сприяла подальшому розвитку культури в Україні.